

LA ESPERO

Organ för Esperantorörelsen
i Sverige

Utgiven av Förlagsföreningen
Esperanto u. p. a.

OFICIALA ORGANO POR SVEDA ESPERANTO-FEDERACIO (S. E. F.)

12a Jaro
N:o 8—9

Redaktör: HENNING HALLDOR.
Ansvarig utgivare: W. WAHLUND
Prenumerationspris: Helt år kr. 3.—
Lösnummerpris: 30 öre.
Annonspris: 10 öre pr mm.
Redaktionens och expeditionens adress
Förlagsföreningen Esperanto, Stockholm 1.

Redaktanto: HENNING HALLDOR.
Responda Eldonanto: W. WAHLUND.
Abonprezo eksterlanden: sv. kr. 4.—
Prezo po numero: 30 oeroj.
Anonprezo: 10 oeroj po milimetro.
Adreso de redakto kaj ekspedejo:
Eldona Societo Esperanto, Stockholm 1, Svedujo.

Aug.-Sept.
1924

Upton Sinclair om esperanto som radiospråk.

I Detroit Sunday Times för den 24 febr. i år skriver den berömde amerikanske författaren Upton Sinclair bl. a. följande om ett aktuellt ämne:

Jag läste nyligen i tidningen att radions utveckling i Europa har nått så långt att det är möjligt att radiera över hela kontinenten, och en hel mängd folkslag upptäcka att det är förargligt att icke förstå vad som säges i radion. Detta giver en omedelbar impuls åt rörelsen för ett allmänt hjälpspråk. Än en gång är det tal om att sammankalla en kongress av vetenskapsmän för att upptaga frågan om ett sådant språks antagande.

Hur många tiotusental av år tror ni att vi hade nödgats predika, att var och en borde lära sig läsa och skriva om icke boktryckerikonsten uppfunnits och gjorts billigare genom maskinpressarna? Boktryckerikonsten har ej praktiserats fullt tre århundraden, men redan i det land där den uppfanns, Tyskland, finns det blott 0,05 procent analfabeter, det vill säga att av 10,000 personer 9,995 kunna läsa.

Och nu kommer samma nödvändighet i avseende på det internationella språkets problem. Luften har plötsligt blivit full av alla slags underliga ting — sång, berättelser och föreläsningar — en ändlös variation av underhållning, som är fri att taga emot.

Jag dristar mig att profetera att det kommer icke att taga tre århundraden utan endast tre decen-

nier för 9,995 personer på 10,000 att lära sig lyssna i radio på esperanto eller något annat språk av samma slag. Ifall ni tycker, att jag är alltför optimistisk häri, så låt mig nämna, att det tager år att lära sig läsa engelska, franska, tyska eller ryska, men en medelmåttig person kan lära sig förstå esperanto på tre eller fyra veckor.

Jag vet det, ty jag har gjort det själv och sett en mängd andra göra det. För tretton eller fjorton år sedan bevistade jag ett möte av esperantister, vilket hölls i den lilla kolonien Arden, Delaware, och där lyssnade jag till och pratade med män och kvinnor från ett ansenligt antal länder. De voro i stånd att lätt och ledigt kommunicera med varandra ehuru en del hade endast några få veckors praktik.

Jag har glömt det mesta av mitt esperanto emedan jag ej haft tillfälle att begagna det, men jag vet att jag kan gå tillbaka till det på en vecka eller två, och jag är redo att göra det den gång då jag kan lyssna till Schaljapin, när han sjunger i Moskva, eller till Tagore utläggande kärleken och det mänskliga broderskapet för sina lärjungar i skolan där borta i Indien.

Det stora antal entusiaster, vilka arbeta för ett internationellt språk, äro angelägna att betona att de arbeta endast för ett hjälpspråk, det vill säga, vi skola alla begagna vårt modersmål, men när

vi önska meddela oss med utlänningar, vilka icke förstå vårt modersmål, skola vi ha ett medel att nå dem.

Fragment av en reseskildring

(införd i Bonniers Vecko-tidning).

Jag skulle beställa mig en kopp te och några bakelser... Alla beställningar ske per telefon och alla veta hur svårt det är att klara ett främmande språk muntligen även om man kan det rätt bra, hur mycket värre då i telefon. Jag läste över beställningen innan jag ringde upp... En te och fyra bakelser!... Mannen i telefon hörde inte. Jag upprepade femton gånger minst och mannens stämma bullrade i mina öron som ett vattenfall, men jag förstod inte ett dyft... Negern räckte mig räkningen. 6 dollar och några cent. Det blev 22 svenska kronor för kalaset. Det var te för fyra... Men jag betalade och teg. Hellre det än att erkänna att jag förstår engelska dåligt i telefon. Sedan ringde jag aldrig mera.

Försumma ej

att i tid förbereda höstens arbet! Planera kurser och reklamera för dem!

Sprid esperantonycklar och om möjligt övrig litteratur på esperanto!

La dekseza kongreso en Vieno.

Tiun ĉi jaron S. E. F. ne havis ĉe la esperantokongreso propran reprezentanton. Pro la malbona ekonomia situacio la federacio ne povis doni monan subtenon por la vojaĝo, kaj neniu vizitonto anoncis sin por reprezentado.

Do ni devas raporti en nia gazeto laŭ eksterlandaj esperantogazetoj, en la unua vico nia ŝatata E. T.

La kongreso estis aranĝita nekonforme al la antaŭaj kongresoj. La interkonatiga vespero kaj la solena malferma kunsido okazis ne en la komenco de la kongressemajno sed en la fino de ĝi. Anstataŭ tio oni havis la 7-an de aŭg. "internan malferman kunsidon" kaj kunsidon de U. E. A. Sinjorino Klara Zamenhof kun filino ĉeestis. D-ro Privat salutis la ĉeestantojn kaj parolis pri U. E. A.

Poste okazis dum la sama kaj sekvantaj tagoj diversaj fakkunsidoj, pri kies rezultatoj oni ĝis nun nenion scias. Vendrede vespere okazis radioprezentado, kiu bone efikis al la ĉeestantaro. Kelkaj el ili, kiuj venis el landoj kie ne estas permesata la uzo de radioakceptiloj, aŭdis unufoje tian paroladon. En la radio parolis 8 personoj apartenantaj al malsamaj nacioj kelkajn vortojn en sia gepatra lingvo kaj poste en Esperanto. Oni rimarkis, ke Esperanto estis pli klare aŭdebla ol la aliaj lingvoj.

Sabate oni inaŭguris memortabulon pri d-ro Zamenhof. Ĝi estis fiksita sur domo, kie loĝis li en la jaroj 1886—1887. Paroladis s-roj Schröder, Privat och Bujvid.

Dimanĉe la 10-an okazis la solena malferma kunsido en "la granda salono". Kiel prezidanto de la XV d-ro Dietterle malfermis la XVI-an kaj proponis liston de estraro: Prez.: Ministeria konsilisto d-ro Minibeck, vic.-prez.: s-roj Schröder, Schamanek, Privat, Warden, Merchant, Aktargiev, Kamaryl, Steche, Deligny, Lajos, Filippetti kaj Bujvid. Gen.-sekr.: s-roj Edmonds, Kreuz kaj Smital.

Post la parolado de prezidanto salutis la reprezentanto de la kanceliero d-ro Seipel la kongreson. Poste paroladis d-ro Emmerling, la reprezentanto de la urbestro, prof.

Suess, reprezentanto de la universitato de Vieno, kaj d-o Privat.

Aro da oficialaj reprezentantoj salutis, inter ili s-ro Rudolf Horner por la Ruĝa kruco en Genève. Post ili venis la reprezentantoj de la naciaj societoj esperantistaj.

Vespere la saman tagon okazis festa koncerto de Viena florsocieto, kiu sukcesis plene.

Lunde, marde kaj merkrede okazis la laborkunsidoj de la kongreso: oni diskutis la regularon de la kongresoj kaj petskribon al la Nobel-fondaĵo doni al s-ino Zamenhof Nobelan premion.

S-ro Horner donis informojn pri YMCA (Kristana Asocio de Junaj Viroj) kaj faris interesajn proponojn.

La kongreso deklaris, ke ĝi neniel estas burĝa aŭ laborista sed tute neŭtrala.

Invito por 1925 ne alvenis sed pluraj por 1926.

La kongreson partoprenis 3,000 personoj el 43 landoj.

Kurs i esperanto pr radio.

Den i Stockholm utkommade tidningen Radio-Bladet, organ för radioamatörerna här i landet, har erbjudit S. E. F. samarbete för att få till stånd en esperantokurs per radio instundande höst förutsatt att tillräckligt många deltagare anmäla sig. I nr 13—14 av nämnda tidning har hr H. Halldor skrivit en artikel om "Radio och språkfrågan" för att rikta läsekretsens uppmärksamhet på esperanto och den blivande kursen.

Säkerligen vill även mången av La Esperos läsare följa med en sådan kurs, och många andra personer, vilka hört talas om esperanto men på grund av skilda orsaker ej gjort allvar av sin önskan att lära sig det, skola med förtjusning begagna sig av detta hittills enastående tillfälle att lätt och bekvämt deltaga i en esperantokurs.

För att kunna följa med undervisningen fordras vissa läroböcker, vilka kunna erhållas för ett billigt pris, ca 3 kronor.

Vi hemställa till dem, vilka äro intresserade av planen, att tillskriva Radio-Bladets redaktion, adress Brunkebergstorg 15, Stockholm.

Närmare upplysningar om kursens början komma att meddelas genom Radio-Bladet och La Espero.

Sveda kroniko.

I. O. G. T. ĉe sia jarkunveno decidis rekomendi la studadon de internacia helplingvo neŭtrala.

Poste S. G. U., la junulara asocio de la nomita ordeno, alprenis rezolucion favoran al Esperanto.

STOCKHOLM. Nian urbon vizitis en la fino de julio estona junulara asocio, kies Esperantofako aranĝis la ekskurson kaj pri tio interrilatis kun la delegito en Stockholm, Henning Halldor. El la cent dekok partoprenantoj deko estis esperantistoj.

Dum tri tagoj la estonoj rigardis la urbon kaj ĝiajn ĉirkaŭaĵojn, vizitis Skansen k. t. p. La esperanta flago estis portata kiel gvida signo, kaj ni esperas ke la apero de la fremduloj faris por nia afero propagandon.

Nia konata samideanino el Danujo f-ino Melchior vizitis siajn amikojn gesinjoroj Thilander en Ösmo. Je la reveturo al la hejmlando ŝi restis kelkajn horojn en Stockholm en kunestado kun samideanoj tieaj.

Finna samideano, magistro Kanervo, restis dum kelkaj monatoj ĉi-tie por studado ĉe la Nobel-instituto.

GÖTEBORG. Tri komunistaj membroj de la urba konsilantaro proponas enkondukon de Esperanto en la 6-an kaj sekvantajn klasojn de la popollernejo, en la komercan altlernejon, la metian lernejon kaj ĉe la laborista instituto.

EN AFTONBLADET la idlistoj publikigis longan artikolon kun propono farita al la postkongreso celante iniciativon en la mondlingva demando. En la artikolo ĝia aŭtoro d-ro Guinchard rakontis, ke granda kanada ĵurnalo "La Presse" enhavis sciigon pri granda donaco al la mondlingva afero de s-ino Morris-Vandert, ne malpli multe ol 2½ milionoj da dolaroj. Legantoj de la artikolo devis kredi, ke tiun donacon ricevis la idomovado. Ne konante la aferon ni

skribis al d-ro Privat en Genevo demandante lin kia estis la vero. Li tuj respondis, ke la donacon ricevis ne la idomovado sed enketa asocio kaj ke s-ino Morris tre simpatias kun Esperanto, kiun lingvon ŝi cetere studas.

Nia samideano s-ro Nylén respondis al la artikolo en posta numero de la sama gazeto kaj poste okazis vigla diskutado. D-ro Guinchard kaj P. Ahlberg helpis unu la alian en la defendo de la "perfekta" Ido.

Ni ne volas okupi la malgrandan spacon de nia gazeto per batalo kontraŭ Ido, tamen ni sekvos ĝian velkiĝon kun necesa atento.

KOMMISSIONEN FÖR FARMACEUTISK NOMENKLATUR,

vilken tillsattes av Internationella farmaceutiska förbundet år 1922, har avgivit rapport över sitt arbete. Alla termer äro angivna på latin och esperanto.

RADIO.

Internacia Radio-Asocio meddelar, att den stora amerikanska radioorganisationen American Radio Relay League's representantskap har vid årsmöte i juli beslutat rekommendera esperanto såsom internationellt radiospråk att antagas av Amatörernas internationella radiounion vid dess årsmöte i Paris under påsken 1925.

Som våra läsare kanske känna till, hade den nämnda organisationen först sin uppmärksamhet riktad på ett annat språk, vilket "steg upp som en sol och föll ned som en pannkaka", men till följd av den stora mängd uttalanden till förmån för esperanto som ankom, stannade förbundet klokt nog för detta språk.

Radio-Rundschau, de österrikiska radioklubbarnas organ, publicerar en radio-ordbok på sex språk, däribland esperanto.

Ett tal på esperanto från New York har tydligt uppfattats i Tokio, och esperantoöversättningen av engelska konungens tal vid Wembleyutställningens öppnande

hördes i tolv länder, från Finland i norr till Tunis i söder.

NORGE.

Vid den tredje internationella kongressen av akademiskt bildade kvinnor diskuterades även språkfrågan. Kongressen förklarade sig, enligt E. T., gynnsam mot esperanto och förkastade ett förslag att binda sig vid engelskan.

Vi trodde att fröken Bonneviers ande skulle sväva över denna kongress så att ett uttalande till förmån för esperanto skulle omöjliggöras. Hon var med om att stjälpå förslaget om esperanto hos Nationernas Förbund.

FINLAND.

Det av de finska esperantisterna startade affärsföretaget A.-B. Movado har måst upphöra med sin verksamhet. Finska Esperantoinstitutet har övertagit bokförsäljningen.

BELGIEN.

I handelsläroverket "Pigier" i Liège har pågått en kurs i esperanto. Detta läroverk är enastående i sitt slag, genom det särdeles praktiska sätt, varpå undervisningen bedrivs.

POLEN.

Läroverkskommissionen i distriktet Cieszyn har förklarat, att hinder icke möter för undervisning i esperanto som valfritt ämne i skolorna därstädes, förutsatt att tillräckligt många elever anmäla sig.

I Bialystok har den första esperantoföreningen, "Zamenhofs Esperanto Societo", bildats i närvaro av 100 personer.

TYSKLAND.

Den av oss i n:r 4 omnämnda ministeriella förordningen, varigenom undervisning i esperanto tilläts i de högre skolorna i Preussen, har nu i särskild skrivelse från undervisningsministeriet utvidgats till att gälla även mellanskolorna.

Nu återstår endast att förordningen göres gällande även för folkskolorna.

En esperantokurs per radio har utsänts från stationen i Breslau.

HOLLAND.

Sekreteraren i Internationella Transport- och -Federationen, hr Nathans, har i ett brev till red. av Deutscher Eisenbahner uttalat att

hans erfarenheter av internationellt arbete övertygar honom mer och mer om den praktiska nyttan av hjälpspråket. Vid arbetarnas esperantokongress i Bryssel närvarar hr Nathans som federationens representant.

Esperantoexamen.

Högre examen har avlagts av följande personer:

E. Malmgren, Stockholm.
Bernhard Eriksson, Ludvika.
Gustaf Johansson, Falun.
Viktor Bonde, Falun.
Erik Carlén, Örebro.

De tre sistnämnda ha avlagt de muntliga och skriftliga proven inför examensnämndens ordförande vid hans besök å deras hemorter.

Lägre examen har avlagts av 17 lärjungar vid Beskowska skolan.

De som äro hågade att avlägga examen torde tillskriva förbunds-expeditionen eller examensnämndens ordförande, rektor S. Janson, Skogen 23, Lidingö Villastad.

Esperantisternas egen radiostation.

I n:r 7 av "Esperanto", U.E.A:s utmärkta tidning, har d-r Privat framkommit med ett synnerligen betydelsefullt förslag. Det gäller icke mindre än att i Genève inköpa eller bygga en radioutsändningsstation, från vilken esperantoprogram regelbundet skulle utsändas.

Radiens utbredning giver ökad styrka åt kravet på ett internationellt hjälpspråk. Stora massor av radioamatörer i såväl vårt eget som främmande länder, vilka ej besitta kunskaper i främmande språk, erfara den ovälkomna begränsning i radioverksamheten, som språkskillnaden orsakar. Många program på esperanto ha redan utsänts från skilda länder, men dessa spontana utsändningar äro ej tillräckliga att för världen bevisa vad esperanto duger till.

Från den planerade esperantostationen i Geneve skulle regelbundet utsändas såväl allmänna nyheter som meddelanden angående esperantorörelsen. Framförallt vid de internationella kongresser, som pläga hållas där, för att icke näm-

na Nationernas Förbunds sammanträden, skulle nyhetsförmedlingen bliva av stort värde även ur icke-esperantistisk synpunkt. Men även U.E.A. skulle kunna utsända meddelanden till sina ombud.

Möjligheter äro förhållanden att Internationella arbetsbyrå och Röda korset, vilka ha säte i Geneve, skola betjäna sig av den planerade stationen, detta tillsammans med en beräknad subvention av staten skulle göra företaget ekonomiskt lönsamt.

Vi hänvisa till den ovan angivna tidningen och uppmana alla, som ha intresse för saken, att tillskriva endera U.E.A. direkt eller också S. E. F:s expedition. Den som kan teckna en eller flera aktier i det bolag, som kommer att bildas, får ej underlåta detta, ty här är ett tillfälle för praktisk handling, vilket överträffar värdet av åratals diskuterande.

De som ej ensamma kunna teckna en aktie, böra skaffa sig en eller flera medintressenter för åstadkommande av det nödiga kapitalet. Många bäckar små göra en stor å! Även en tiondels aktie är bättre än intet.

Libroj kaj Gazetoj.

FOIRO DE FRANKEURT de 21-27 sept. 1924. Bela prospekto.

La norvega gazeto "ARBEIDER-ESPERANTISTEN" komencis tradukadon de la kurso de s-ro Skog "Esperanto sen antaŭscioj".

INFORMSERVO DE LA INTERNACIA LABORA OFICEJO: Postmilitaj problemoj pri loĝado en Eŭropo. Ĉu senlaboreco povas esti antaŭdirata? Decidoj pri la sesa internacia labora konferenco.

INTERNACIAJ INFORMOJ. En la banloko Podebrady, Ĉeĥoslovakujo. Tre pretendema titolo.

LEIPZIGA FOIRO. Alloga, iustrita prospekto en koloroj.

INTERN. KOMERCA ADRESARO "PER ESPERANTO". Komisiita de la Asocio por komerco kaj helplingvo tutmondaj en Vieno. Kolektita kaj eldonita de Rudolf Hoschek. En la komercista esperantomovado ŝajne regis ĉiam pli granda konfuzo ol en aliaj fakoj. Antaŭ nelonge internacie nova stelo

donis grandajn promesojn, sed la brila stelo forigis. Tute neatendite aperas adresaro por komercistoj el Vieno.

La suprenomita libro bone aspektas. Pri la fidindeco kaj bona elekto de la adresoj ni nenion povas diri. Ni nur suspektas, ke la plej multaj el la firmoj entenataj en la libro havas neniajn eblecojn fari komercon internacie.

FARMACIO KAJ ĤEMIO. Eldonota ĉiusezone de la Esperanta Grupo en Fojama Farmacia Kolegio, Japanujo. Presita litografe. Enhavas artikolojn interesajn ankaŭ por ne-fakistoj.

OFICIALA ALMANAKO DE LA TUTMONDA POLICA LIGO. Redaktis s-ro A. H. de Marich. 208 paĝoj, malgranda formato. Oni devas admiri la intensan kaj persistan laboron de s-ro Marich por Esperanto interesigi la policistojn en la tuta mondo. De liaj samideanoj-kolegoj la libro enhavas multajn bildojn, kiuj tamen ne sufiĉe bonas aspektas pro la nebona papero. El tipografia vidpunkto la libreto estas senpretenda.

TROTS ATT MAN FRAMFÖR allt kunde vänta förståelse för världsspråkrörelsen hos arbetarnas förtroendemän och representanter, möter man hos många av dem i stället behårt motstånd.

Hur det kan gestalta sig för den, som kommer sig upp på maktens tinnar, framgår av följande lilla klipp ur en tidning:

"Den vackra, blonda fru Meissner (fransyska till börden) får framför allt ta hand om damerna i corps diplomatique, medan hennes man konverserar hrr ambasadörer och envoyéer. Ty herrskapet Ebert kan varken franska eller engelska. Efter rondon söka sig herr och fru Ebert helst till de kretsar, där de kunna få vara sig själva, enkla borgare från Ostelbien".

Även många andra få göra samma erfarenheter, fast kanske under ringare förhållanden.

Radio-infresserade

böra ingå som medlemmar av INTERNACIA RADIO-ASOCIO. Sekretario: H. A. Epton, 17 Chatsworth Road, London E. 5., England. Årsavgift endast en shilling.

Svenska Esperanto Förbundet

(Sveda Esperanto-Federacio)

Adress: Stockholm 1

har till uteslutande ändamål det mellanfolkliga hjälpspråkets utbredande och befrämjande.

Årsavgift för fristående medlemmar kr. 5:00 inberäknat prenumerationsavgiften för La Espero.

Förlagsföreningen Esperanto

u. p. a.

(Eldona Societo Esperanto s. p. r.)

Adress: Stockholm 1

tilhandahåller all slags esperanto-litteratur, utgiver La Espero. Prislista och provnummer sändes gratis och franko.

La Espero

Organ för Svenska Esperanto-Förbundet.

Adress: Förlagsföreningen Esperanto, Stockholm 1,

utkommer en gång i månaden. Prenumerationspris inom Sverige 3:00. Annonspolis 10 öre pr mm.

Prenumeration å veckotidningen

ESPERANTO TRIUMFANTA

mottages för Sverige av Förlagsföreningen Esperanto, Stockholm 1. Pris 1/1 år 12:— sv. kr., 1/2 år 6:—, 1/4 år 3:—

Insänd ett belopp efter råd och lägenhet, så sändes tidningen så länge pengarna räcka.

Nedanstående arbeten kunna erhållas fr.

Förlagsföreningen Esperanto Stockholm 1.

Lärobok i Esperanto av P. Nylén	Kr. 1:—
Esperanto-svensk ordbok av G. H. Backman, häft.	3:—
D:o inb.	4:—
Svensk-esperantisk ordbok av G. H. Backman, häft.	4:—
D:o inb.	5:—
Nyckel till Esperanto, 24 sid.	0:10
Esperanta Legolibro av V. Setälä, häft.	2:25
D:o inb.	3:—
Tra la mondo av P. Benneman	1:—
Nova Testamento, klotband ...	3:—
Fundamento de Esperanto av L. L. Zamenhof	2:50
Fundamenta krestomatio av L. L. Zamenhof. Värdefull f. övn.	4:—
La Espero, månadstidn., pr 1/1 år	3:—

Vid order understigande 10 kr. torde 10 proc. av beställningssumman bifogas för porto.

Största sortering av esperantolitteratur. Prenumeration å Esperanto Triumfanta förmedlas avgiftsfritt. Katalog på begäran franko.